

Oprichting Nederlandse equipe

‘In wezen is het een invitatie om mee te doen aan het pauselijk machtsstreven’, reageerde CHU-bestuurslid Van Niftrik in november 1953 op de uitnodiging van de KVP aan zijn partij en de ARP om toe te treden tot de Nouvelles Equipes Internationales (NEI), het Europese samenwerkingsverband van christendemocratische partijen. Niettemin besloten beide partijen in te gaan op de uitnodiging.

De KVP was in 1947 een van de medeoprichters van de NEI; ARP en CHU hadden in eerste instantie afstand bewaard. De aanvankelijke koudwatervrees bij de protestants-christelijke partijen was om meerdere redenen verklaarbaar. Allereerst hadden zij vanuit hun richtsnoer ‘God, Nederland en Oranje’ moeite met het afstaan van soevereiniteit aan een supranationaal Europees gezag, waarvan de NEI sterke pleitbezorgers waren. Daarbij waren de NEI overwegend katholiek, net als de West-Europese politici die aan de wieg stonden van de Europese integratie: de Duitse bondskanselier Adenauer, de Franse minister van Buitenlandse Zaken Schuman en de Italiaanse premier De Gasperi. Niet voor niets drong Drees in 1952 aan op de benoeming van een niet-katholiek (de partijloze Beyen) als minister van Buitenlandse Zaken als tegenwicht voor het ‘Vaticaanse Europa’ vanwege de dominantie van roomse politici op het Europese toneel.

Pogingen van de ARP om direct na de oorlog een eigen protestants-christelijke internationale op te zetten met Zwitserse en West-Duitse geestverwanten liepen echter op niets uit. In Europees verband was het Nederlandse politieke partijenstelsel uitzonderlijk, met drie (eigenlijk

vier: de SGP werd niet eens meegeteld) afzonderlijke christelijke partijen in het parlement. In de andere West-Europese landen bestonden sinds het einde van de oorlog interconfessionele christendemocratische partijen. De protestants-christelijke partijen voegden zich in 1953 in deze Europese realiteit: ARP en CHU sloten zich aan bij de NEI en vormden met de KVP een gezamenlijke ‘equipe’.

Duidelijk was geworden dat Europese samenwerking tussen KVP, ARP en CHU onvermijdelijk was en zelfs een meerwaarde kon hebben

Bovendien waren alle drie partijen in september 1952 al toegetreden tot de christendemocratische fractie in de Assemblee van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal. De eerste voorzitter van deze fractie was Sassen – een van de voornaamste ‘Europeanen’ in de KVP. Meer nog dan partijleider Romme spanden enkele van diens beschermelingen, onder wie Klompé en Schmelzer, zich in voor de Europese samenwerking. Van belang was ook de onvermoeibare Karl Hahn, de na de *Kristallnacht* (1938) uit

Tsjechië gevluchte en tot Nederlander genaturaliseerde kosmopoliet. Hahn was van 1955 tot 1960 buitenlandsecretaris van de KVP en daarna tot 1980 als directeur van het internationale christendemocratische studiecentrum de verbindingsman tussen christendemocraten in de hele wereld. Hij pleitte al einde jaren vijftig voor christendemocratische partijvorming in Nederland. In de ARP en de CHU was het aantal euro-enthousiastelingen geringer in getal: pioniers als Bruins Slot en Schmal dienden hun partij te overtuigen.

Scepticus Van Niftrik trad begin 1954 overigens zelf toe tot het bestuur van de Nederlandse ‘equipe’. Een jaar later was hij een van de grote pleitbezorgers van verlenging van het lidmaatschap van de NEI, dat door de CHU in eerste instantie voor een jaar was aangegaan. Duidelijk was geworden dat samenwerking tussen KVP, ARP en CHU op Europees niveau onvermijdelijk was en voor de drie partijen zelfs een meerwaarde kon hebben. Daarmee diende de equipe, onbedoeld, tevens als eerste experiment voor de christendemocratische partijvorming in Nederland.

Alexander van Kessel

1953

Literatuur

Kessel, A. van (2003). *‘Ruggen recht, heren!’ Hoe de Nederlandse christen-democraten het tegenover hun Duitse geestverwanten aflegden in het debat over het profiel van de Europese Volkspartij*. Hilversum: Verloren.

Napel, H.M.Th.D. ten (1992). *‘Een eigen weg’. De totstandkoming van het CDA (1952-1980)*.

Kampen: Kok.